

Onderwerp Beantwoording vragen ex art. 36 RvO van D66 over gevolgen van
netcongestie voor bedrijvigheid
Ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 12410-2024

Datum 17-1-2024

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Hierbij doen wij u toekomen ons antwoord op de door mevrouw A. Poelstra en de heer T. Rustebiel van D66 gestelde vragen ex art. 36 RvO over gevolgen van netcongestie voor bedrijvigheid. Voor het kerstreces stuurden wij u tevens een mededeling over de door de netbeheerders afgekondigde netcongestie binnen onze gemeente. De afgekondigde netcongestie waar onze gemeente zich nu mee geconfronteerd ziet, heeft een grote en brede impact en is al langer aan de orde in grote delen elders in het land. Dat dit nu ons ook raakt is onvermijdelijk gebleken, alhoewel het ons vrij lang bespaard is gebleven vanwege de investeringen op de hoogspanning die mede door onze inspanningen tot stand zijn gekomen. Hieronder gaan wij inhoudelijk in op de gestelde vragen.

1. *Wat is de verwachte invloed van deze netcongestie op de economische activiteiten in de Gemeente Groningen?*

Voor de huidige economische activiteiten binnen de gemeente Groningen heeft de netcongestie feitelijk weinig gevolgen. Nieuwe bedrijven die een grootverbruikersaansluiting nodig hebben en bedrijven die hun grootverbruikersaansluiting willen uitbreiden (om bijvoorbeeld te verduurzamen door te gaan elektrificeren), komen op een -naar verwachting- jarenlange wachtlijst. Naar verwachting is dit een flinke uitdaging voor economische groei én de verduurzaming van bedrijven.

2. *Zijn er specifieke nieuwbouwplannen – op het gebied van woningbouw, maatschappelijke instellingen of bedrijven – die in het geding komen? Zoja, welke?*

Nieuwbouwplannen die geen grootverbruikersaansluiting behoeven, zoals grondgebonden woningbouw, worden niet getroffen door de afgekondigde maatregelen door de netbeheerder Enexis. Vastgestelde plannen voor dergelijke

Volgvel 1

nieuwbouw, zoals de woningbouw voorzien in Meerstad, zijn bekend bij Enexis. Enexis houdt rekening met het aansluiten van deze ontwikkelingen, nu en in de toekomst. Nieuwbouwplannen die wel een grootverbruikersaansluiting behoeven worden wél getroffen. Initiatiefnemers van vergevorderde plannen hebben in sommige gevallen wellicht al een aansluiting aangevraagd en verkregen en kunnen onverminderd door. Minder vergevorderde plannen en toekomstige plannen tussen nu en 2029 -het verwachte realisatiejaar van de benodigde netverzwaring- komen op een jarenlange wachtlijst. Bij deze wachtlijst geldt vooralsnog ‘wie het eerst komt, wie het eerst maakt’. Indien er netcapaciteit vrijkomt uit een sanering van bijvoorbeeld een bedrijfsaansluiting of vanuit congestieonderzoek van TenneT/Enexis, dan komt de eerste in de wachtlijst aan de beurt. De verwachting is dat de bulk van de wachtlijst die nu ontstaat niet kan rekenen op een grootverbruikersaansluiting met transportvermogen voordat de geplande netverzwaring in 2029 opgeleverd wordt. Maatschappelijke instellingen, nieuwe bedrijven en bedrijven met uitbreidings- of verduurzamingsplannen worden hierdoor in algemene zin geraakt.

3. Gelden de te verwachten problemen alleen voor grootverbruikers of worden er ook op middenspanning en laagspanning problemen verwacht?

Het ontstane knelpunt zit op het hoogspanningsnet. Omdat wij onvoldoende energie lokaal produceren komt de benodigde elektriciteit voor de stad en de omliggende kernen grotendeels van buiten. Het hoogspanningsnet is daarbij als een ‘snelweg’ die de stad en omliggende kernen voedt. De ‘huidige’ afrit van deze snelweg heeft te weinig capaciteit. Dit leidt tot congestie. Daardoor is er onvoldoende elektrisch vermogen beschikbaar voor alle onderliggende netten. Dit knelpunt wordt geadresseerd door netverzwaring. Binnen de analogie van een snelweg met een op- en afrit kan daarmee gesteld worden dat de snelweg en de op- en afritten verbreed worden tot bijna een verviervoudiging tegen 2029. Daarmee is niet gezegd dat alle verwachte knelpunten hiermee worden opgelost.

Op het laagspanningsnet (in woonwijken) zijn reeds op zonnige dagen op sommige plekken al problemen met spanningspieken met als gevolg afschakelende omvormers van zonnepanelen om de spanningspieken te verlagen. De impact hiervan is vooralsnog beperkt tot enkele locaties en enkele tientallen uren per jaar. Wanneer meer huizen en straten (versneld) overgaan op elektrische voorzieningen met grotere piekvermogens zoals laadpalen, (inductie)kookplaten en elektrische bijstookelementen ontstaan hier ook knelpunten die de netbeheerder Enexis mogelijk niet tijdig kan wegnemen. Naar verwachting ontstaan er nieuwe knelpunten op het midden- en laagspanningsnet in en rondom de stad rond 2026, met naar alle waarschijnlijkheid gevolgen voor kleinverbruikersaansluitingen (huishoudens en het gros van het MKB).

4. Welke maatregelen kan en zal de Gemeente Groningen nemen om de economische activiteit op peil te houden en liever nog te vergroten, ook in tijden van congestie?

Netcongestie speelt praktisch in heel Nederland. De impact van de afgekondigde maatregelen door de netbeheerders is groot en zal naar verwachting breed gevoeld worden. Dat gezegd hebbende kan de huidige economische activiteit naar verwachting doorzetten, omdat bestaande grootverbruikers ongewijzigd actief kunnen blijven. Daarnaast is beschikbaarheid van voldoende energie een belangrijke randvoorwaarde voor economische activiteit, maar tegelijkertijd is het ook niet per se zo dat energie lineair correleert met economische activiteit. Het zal de komende jaren de uitdaging

worden om economische activiteiten te vergroten én te verduurzamen binnen de bestaande voorhanden zijnde beschikbaarheid van elektrisch vermogen.

Een van de oplossingen is de inzet van congestiemanagement; een slimmer gebruik van het bestaande elektriciteitsnet door het aanpassen van wanneer en hoeveel elektriciteit gebruikt wordt, meer onderlinge samenwerking tussen bedrijven en de toepassing van batterijen. Wij onderzoeken hoe wij binnen de uitvoering van onze economische agenda 2023-2026 en onze beleidsvisies Strategie werklocaties (2021) en Ruimte voor Retail (2021) hier handen en voeten aan geven. Daarnaast trekken we zoals aangegeven in de collegebrief Ruimte voor economie in G6-verband gezamenlijk op met het Rijk om invulling te geven aan het Rijksprogramma Ruimte voor economie, waar vanaf heden een ruim voldoende en tijdige capaciteit van elektriciteit een speerpunt van ons is. Wat betreft congestiemanagement gaan wij met vergrote inzet verder met onze aanpak op congestiemanagement binnen Groningen Stroomt Door (focust op slimmer gebruik maken van het net en batterijen) en Groningen Werkt Slim (focust op het helpen van bedrijven om te verduurzamen, onder meer het besparen van energie). Wij zullen de eerste resultaten van Groningen Werkt Slim zo snel mogelijk (zijnde in de loop van maart-april) met u delen. Daarnaast faciliteren we bedrijfsinitiatieven die inzetten op zelfvoorziening en onderlinge samenwerking op het gebied van energie én stimuleren we energiebesparing. Tot slot beraden wij ons op grootschalige batterijopslag, die, wanneer slim toegepast, de congestieproblematiek kan helpen verlichten en ruimte vrijspeelt op het elektriciteitsnet voor economische groei en/of verdere verduurzaming.

5. Welke strategieën, naast congestiemanagement, gaat de Gemeente toepassen om bijvoorbeeld ondernemers te helpen om weer ruimte vrij te maken op het net?

Naast congestiemanagement hebben wij vooral ook aandacht voor versnelde netverzwaringen. Daarvoor moeten de netbeheerders grootschalig investeren in hun energienetten. Dat gebeurt nu al op grote schaal, maar is nog niet genoeg en nog niet snel genoeg. Om te kunnen versnellen vragen de netbeheerders om hulp. Hulp om ruimte te vinden voor infrastructuur en hulp om daar waar mogelijk te versnellen in ruimtelijke procedures. Daarover zijn wij met TenneT en Enexis in gesprek. Dat doen we ook met Provincie Groningen, die in onze ogen inzake bovenlokale maatregelen het bevoegd gezag zou moeten zijn. In het geval van Enexis hebben we ook enige invloed op diens investeringsagenda via onze aandelenpositie binnen Enexis en ons lidmaatschap van het bestuur van de Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Noord Nederland van Enexis (VeGANN). Tot slot werken we regionaal samen op het thema van netcongestie binnen de provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (het pMIEK) waarbij toegewerkt wordt naar een prioritering van netverzwaringen en een afwegingskader waarmee op basis van maatschappelijk belang bepaalde aanvragen voor een netaansluiting een hogere positie op de wachtlijst kunnen krijgen. Hierbij kan gedacht worden om bijvoorbeeld versneld voorzieningen als scholen aan te sluiten in plaats van logistieke bedrijven, of andersom. Voor gebiedsontwikkeling, zoals het aanleggen van nieuwe bedrijventerreinen, zullen wij ons meer inzetten op de lokale productie en opslag van hernieuwbare energie en daarmee een kleinere afhankelijkheid van het elektriciteitsnet.

Volgvel 3

6. *Houdt de gemeente bij nieuwbouwplannen en vestigingsbeleid rekening met de energievraag van het initiatief en mogelijke verdrukking van andere activiteiten? Is daar een strategie voor?*

Tot heden is geen sprake geweest van mogelijke schaarste van capaciteit op het elektriciteitsnet en daarom was dit geen onderdeel van een afweging op nieuwbouwplannen of binnen het vestigingsbeleid. Tegelijkertijd hebben we deze netcongestie aan zien komen en daarom zijn we vorig jaar als begonnen met maatregelen op het gebied van congestiemanagement zoals Groningen Stroomt Door in samenwerking met Enexis en eerder al met Groningen Werkt Slim. Dat gezegd hebbende blijven nieuwe bedrijven, ontwikkelaars en woningbouwcorporaties in basis zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van een aansluiting met voldoende transportvermogen. Met een taskforce wordt gewerkt aan het verkrijgen van een compleet en concreet beeld van de impact van de afgekondigde netcongestie en maatregelen en strategieën die deze gemeente kan nemen/hanteren om dit probleem te verminderen. Diens aanbevelingen zullen wij daar waar mogelijk en zo snel mogelijk omzetten in concrete acties.

7. *Gaat de Gemeente Groningen aanpassingen doen in haar huidige bouwplannen en vestigingsbeleid en hoe verloopt de samenwerking met andere overheden, zoals buurgemeenten en provincies? Wordt er ook samengewerkt aan een vestigingsstrategie, gebaseerd op stroomverbruik?*

Eenzijds willen we zelf in kaart brengen hoe we op - binnen onze gemeente - nieuw uit te geven werklocaties bedrijven praktisch kunnen laten samenwerken op het gebied van energie. Dit om meer mogelijkheden voor het aantrekken van bedrijven te laten ontstaan. Anderzijds zijn we in regionaal verband (Regio Groningen-Assen, NOM) en in afstemming met de provincie bezig een (regionaal) vestigingskader af te stemmen, waar naast de energiebehoefte ook het effect op o.a. andere variabelen zoals water, bodem, milieu, werkgelegenheid, ruimte en toegevoegde waarde voor onze lokale en regionale economie worden afgewogen. Dit zal ook haar plek krijgen in de provinciale omgevingsvisie en -verordening die later dit jaar worden vastgesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.